dò id quis proposuisset) retorquere esset quàm facillimum. Nisi fortè cum Galeno illi conueniret. quod iecur sanguificationis officinam esse haud falso enunciauerit, quanquã etiã Achillem illum arteriæ uenosæ principium deturbaret. Ex dextro itaq; latere basis dextri uentriculi ad humiliorem eiusdem basis sedem, uena caua [b] amplo patentiq; admodum orificio exoritur, ac ilico ab exortu (qui totius uenę capacitatem amplitudine multum superat, ac uelut extuberans ad cordis substantiæ terminos, [c] circulus uisitur) sursum ad iugulum, & deorsum uersus septum [d] contendit: neque, ut quispiam fortè arbitraretur, uena caua unico ad hunc modum enata principio, in duos truncos magnæ arteriæ [e] modo dirimitur, sed dextro basis cordis lateri instar recti pali attenditur, ac suo ueluti sinistro duntaxat latere uena ex dextro uentriculo enascitur, ac facilè citra aliam diuisionem (quod interim arteriæ magnæ ex cordis basis centro quodammodo prodeunti negatum est) cordis inuolucrum permeans, sursum deorsum'que proreprit. Neque profectò alia cauæ exortus, aut si mauis cum Galeno dicere, insertionis est species, quàm originis trium reliquorum uasorum cordis uentriculos spectantium. Cæterùm quonam pacto toti anteriori cauæ exortus sedi secundùm illius longitudinem [f] dextra cordis auris adnascatur, in eo quod statim de cordis auribus subnexuri sumus Capite, audies. Vena igitur caua primum cordis uas censebimus, & ipsius ortus similiter primi orificij loco opportunè habebitur. [g] Vena arterialis etiam dextro cordis uentriculo ascribitur. est'que ea uena, quam quidem quòd sanguinem in pulmonem deferat, uenæ'que prorsus uicem gerat, Venam: quòd uerò arteriæ corpus nanciscatur, Arterialem appellari antea diximus. Hæc multo minori quàm caua [h] orificio ex dextri uentriculi basis elatissima parte iuxta dextrum latus uentriculorum [i] septi enascitur, & magnæ [k] innitens arteriæ, sinistrorsum'que nonnihil suo caudice inclinans, ac cordis inuolucrum permeans, tandem in [l] duos truncos dissciditur, quorum dexter ad sinistrum latus caudicis magnæ arteriæ, posteriorem'que eius caudicis sedem reflexus, in [m] dextros pulmonis lobos digeritur, sinister uerò in [n] sinistros. Porrò [o] uenalis arteria, quam in tertio libro pariter cum arteriali uena persequuti fuimus, atque etiam ab usu quòd aërem continet deducit'ue. Arteriam: à substantia autem, quòd uenarum corpori respondet, Venosam nuncupari retulimus: inter sinistri cordis uentriculi uasa connumeratur, ac ut uenarum corpus adipiscitur, ita quoque ex molliori sinistri uentriculi sede (ut caua ex dextri) principium ducit. Ex sinistro enim sinistri uentriculi latere ad eiusdem uentriculi demissiorem partem pari penitus modo ut caua, uenalis arteria [p] patenti admodum orbiculari'que orificio enascitur, ac statim ab ortu, aut in ipso potius ortu, in [q] duos truncos deriuatur, quorum dexter sub cordis basi productus, ac cordis inuolucrum penetrans, in dextram pulmonis sedem dispergitur, sinistro interim in sinistram pulmonis partem exporrecto. Cæterùm hæc uenalis arteriæ in primos truncos distributio, adeò illius origini uicina est, ut hoc nomine nonnulli dissectionis professores eius in corde orificium multiplicauerint, ac id geminantes quinque quatuor cordis uasorum orificia enumerauerint. Et rursus fortassis pari ratione uenæ cauæ attendentes, ipsius quoque orificium geminarunt: quum in ipsa etiam origine [r] hæc sursum deorsum'que properat. Huiusmodi enim quid Herophilus contra Galeni Erasistrati'que sententiam ex septimo de Administrandis sectionibus libro innuisse colligitur. Porrò nos quatuor cordis uasorum, quatuor tantum orificia, ut re uera sunt, enumerabimus. Quo autem pacto uenalis arteriæ exortui in anteriori quoque ipsius regione [s] læua cordis auricula adnascatur, secundo ab hoc Capite explicabimus. Quartum uas, quod adhuc enarrationi deest, quartum'que cordis constituit orificium, [t] magna censetur arteria, pari ratione ex sinistro uentriculo, qua arterialis uena ex dextro, principium ducens. Ex dextro enim elatissimæ sinistri uentriculi sedis latere, & ex cordis basis ueluti centro arteria magna enascitur, aliquousque rectà [x] sursum sub uenæ arterialis caudice tantisper prorepens, donec cordis inuolucrum permeans, in duos truncos dissciudatur, quorum unus corporis superiora, alter inferiora petit. Atque ita profectò durorum crassorum'que uasorum, ipsius nimirum arterialis uenæ, ac arteriæ magnæ principia adeò respondent, ut sinistrum arterialis uenæ latus dextro arteriæ magnæ lateri in ipsa origine adnatum sit, ambo'que uasa hîc ex eminentissima cordis uentriculorum septi sede commune principium radicem'que possideant, quod eousque quibusdam animalibus indurescit, ut id Galenus reuera os esse affirmet. Cæterùm [y] hîc in sinistro cordis uentriculo ad septi eminentissimam sedem ascensus post dextram orificij uenalis arteriæ membranam inter dissecandum latens conscendens'que Aristoteli imposuit, ut inibi tertium cordis uentriculum constituerit, illum arteriæ magnæ principium esse recensens. quod sanè multo minus incusandum uenit, quàm quod uentriculorum cordis numerum pro animalium mole uariare scripserit. At quemadmodum Galenus in huiusmodi leuibus & obiter

Vena arterialis.

Venalis arteria.

Diuersa Anatomicorum de cordis orificijs placita.

Magna arteria.

Li. 3. de Partibus animal. cap. 4.

b 5 fi. ca. 6 li. 3 D. 7 figu. C, C, C.
c 7 fi. H, H, H.
d 7 fi. A, B aut D, E.
e ut 6 fig. O in P & R.
f 5 fi. B. 7 figura F.
g 1 fi. cap. 15 li. 3. 7 fig. L.
h 8 figu. sub E, F, G.
i 8 fi. H, H.
k 6 fi. I super O.
l 6 fi. L, K.
m 3 fi. L, M.
6 fi. i, k.
n 6 fig. l, m.
o 2 fi. ca. 15 li. 3. 6. fi. G.
p 9 fig. D, D. & 12 figu. D.
q 2 fi. ca. 15 li. 3 K, L.
r 7 fi. D, E.
s 6 fig. F.
t figura ca. 12 li. 3. 6 fi. O. 10 fi. A.
u 10 fi. S, S.
x 6 figu. O sub I.
y 9 figu. L sub E.

ter tantum traditis ab Aristotele descriptionibus prolixè refutandis occupatur, ita sanè Aristotelis sectatores hortarer, ut in Aristotelem affecti, sedulò humani corporis fabricam ipsi resecarent, eam Galeni placitis accuratè conferentes, ut tandem Galeno Anatomicorum principi id obijcerent, cuius dissectionis professores crebrò insimulat, quum utcunque leuiter Aristotelis ut in consectionibus parum exercitati errorem illum citra partium inuentionem committentis fert: at eos grauiter incusat, qui totam uitam huic speculationi dedicarunt, & tamen in plerisque falsi sunt. Si enim quis Galeni dogmatibus non addictus, ea diligenter examinaret, complurima profectò occurrent, quæ altiùs refelli possent, quàm quæ Galenus alijs imponit Anatomicis. Non enim admodum leue censeretur, quod in sexto de Partium usu arteriæ magnæ orificium amplius uenosæ arteriæ orificio esse asserit: quum interim hoc, illo longè amplius cernatur. Neq; simpliciter Galenus magnæ arteriæ orificium uenosæ contulit, imò cęteris cordis orificijs id amplius esse contendit, adeò in Aristotelis dogmata incitatus, ut nõ animaduerterit uenæ cauæ orificiũ uel tríplo maius arteriæ magnæ orificio cerni, ac re uera esse, uti & uenalis arteriæ orificiũ grandius magnæ arterię orificio esse dicebamus. Porrò quod & ego in Galeni medicinæ parentis uerba iurauerim, ac philosophis nos insectandi ansam præbere neutiquam instituerim, non lubet hæc, & eius generis permulta diffusiùs persequi: unde etiam ad cordis membranas sermo iam uenit reflectendus.

DE VNDECIM MEMBRANVLIS QVATUOR orificiorum cordis. Caput XIII.

PRAESENTES membranæ seriatim in septima, octaua, nona & decima figuris occurrunt. Septima nanque tres proponit uenæ cauæ orificio præfectas, ac K, L, M insignitas. Octaua tres in uenæ arterialis orificio positas, & E, F, G notatas. Nona duas uenalis arteriæ orificij E & F indicatas. Magnæ autem arteriæ tres membranæ in decima B, C, D insignitæ proponuntur.

A CORPORA cordis membranas nuncupamus, quæ cordis uasorum radicibus, ipsorum'ue exortibus adnata, calore, substantia, crassitie, prorsus membranæ existunt, materierum regurgitationibus præfectæ. Sunt porrò hæ omnes ex præcipuorum Anatomicorum sententia undecim numero, ac tres quidem singulis trium uasorũ orificijs, duæ autem duntaxat uno quarto'ue adnascuntur. Vena caua, quam primum dextri uentriculi uas esse recensuimus, [a] suas membranas, uti modò subiungam, locatas exigit. Cauæ exortui, qui uelut extuberans in cordis substantia, ex qua prodit, [b] circulus est, [c] alius membraneus circulus humiliori uenæ exortus parti proximè adnascitur, qui prorsus pari modo ac uenæ initium ex cordis substantia principium ducit: & quemadmodum uena ab ortu extrorsum è cordis uentriculo fertur, ita quoque membraneus hic circulus introrsum, in'que dextri uentriculi amplitudinem procedit. Insuper ut uena caua ilico à cordis substantia, ex cuius termino (ut ita dicam) enascitur, abscedit, solo exortu, qui breuissimus est, cordis substantiæ adnata: sic etiam membraneus circulus minima amplitudine cordis substantiæ hîc adnascitur, ilico ab illa abscedens ac exacta, & solida, citra'que insignem crassitiem ualida membrana apparens. Hæc in uentriculi cordis amplitudinem deorsum ducta, non procul à principio in [d] tres ueluti membranas scinditur, ex ampla basi in obtusum mucronem desinentes, ac uix à semicirculi conuexo differentes. Mucro autem harum membranarum paulo supra mediam uentriculi dextri longitudinem cessat, neq; aliqua ex parte, quam circulari exortu membrana hæc tribus ipsius processibus cordis substantiæ adnascitur. Verùm ex tota inferiori sede trium membranularum seu processuum, quæ reliquo ipsarum corpore nonnihil crassior ualidior'que efficitur, [e] fibræ quædam frequenti serie enascuntur, quæ deorsum per uentriculi amplitudinem ductæ, uentriculi lateribus iuxta ipsius mucronem adnascuntur, non quidem duntaxat, ut Galenus innuit, ad uentriculorum cordis [f] septum, at etiam ad reliquam uentriculi mucronis amplitudinem. Omnis namque inferior membranularum pars fibras illi uentriculi mucronis sedi exporrigit, quæ ipsi è directo constituitur. Præsentes fibræ quà membranulis committuntur, ex carnes sunt, & cordis substantiæ haud adnascuntur. Vnde etiam Aristoteles illas neruos esse arbitratus, hinc cor neruorum principium esse indicauit. Verùm ubi fibræ ad uentriculi mucronem implantantur, aliquousque [g] carnosa

Membranarum numerus.

Cauæ membranæ.

a 7 fi. K, L, M.
b 7 figu. H, H, H.
c Erit totũ corpus K, L, M insignitum in 7 figura.
d 7 fi. K, L, M.
e 7 fi. N.
f 8 fi. H, H, H. 11 fi. I.
g 7 figura O, O.